

SPOR MED ITALIJO IN EGIPTOM

Vzplamtela je spet politična borba na Srednjem vzhodu**"Vprašanje Sueškega prekopa obstoji samo v domišljiji imperialistov." - Okoli Naserja se dela polagoma nevaren obroč**

Odkar so odpadle poslednje ovire za svobodno plovbo skozi Suez, so se odnosi med Naserjem in zapadnimi deželami iznova močno poslabšali.

Vzrok je v tem, da je plovba postala spet prosta, preden je Egipt podpisal katerokoli pogodbo z uporabniki velevažne morske poti, ki veže Tihi in Indijski ocean s Sredozemljem.

Zapadnjaki zahtevajo od Naserja v bistvu naslednje: prehod skozi Suez naj bo v mirnih in vojnih časih na enak način dovoljen ladjam vseh držav; prevoznine naj se določijo s sporazumom med uporabniki in novo Egiptovsko družbo kanala, ki se mora obvezati, da bo del dohodkov trošila za vzdrževanje in izboljšanje prekopa.

Na zapadu so se torej že sprijaznili z dej-

stvom, da je Egipt poddrževal staro francosko-angleško družbo in si prilastil proti odškodnini njene naprave. Zato pa zahtevajo, da morajo biti vse dolžnosti, ki jih Egipt jemlje nase do drugih držav, natančno zapisane v pogodbi, shranjeni pri Združenih narodih. V njej mora biti tudi jasno in podrobno določeno, kaj naj se zgodi, ako bi Egipt ne držal dane besede.

Nova pogodba je že zastran tega potrebna, ker je tista, ki so jo podpisali l. 1888 v Carigradu in ki je še zmerom v veljavi, precej zastarela: saj je bila ena njenih glavnih podpisnic avstro-ogrska monarhija, katere že skoro 40 let ni več! Domala vse avstrijske morske obale so postale last Jugoslavije, ki ji v carigradski pogodbi seve niso zajamčene nobene pravice.

sprejetih načel, na katerih naj bi temeljila bodoča ureditev svobodne plovbe po Sueškem prekopu. Varnostnemu svetu Združenih narodov je tedaj zatrdil, da se s predlaganimi načeli strinja, sedaj se je pa naenkrat — premislil!

Amerika, ki je njegovi besedi zaupala, je naredila vse, da ga izvleče iz obupne zagate, v katero je zagazil po napadu na Egipt. Zavoljo Naserja se je ostro sprla celo s starimi zavezniki, Angleži in Francozi! Samo Amerikancem se mora Naser zahvaliti, da ga Angleži, Francozi in Judje niso vrgli z oblasti in da danes ne blodi kot politični begunec po svetu. Toda Amerikanci ga niso le rešili neizogibnega poraza, temveč ga spremenili v *zmagovalca* nad dvema velesilama, Veliko Britanijo in Francijo, ter s tem silovito dvignili njegov ugled med arabskimi narodi.

Zdi se, da so ti uspehi diktatorju močno udarili v glavo. Zaveda se, da Amerika sedaj ne more več nazaj. Eisenhower in Dulles sta skoro prisiljena Naserju popuščati, samo da pride do mirne poravnave: sicer bi postalo pred vsem svetom očitno, da je bila njuna politika do Egipta *zgrešena* in bi prišla oba ob svoj ugled v Ameriki in inozemstvu.

Politično zadrego ameriškanskih državnikov skuša sedaj Naser do skrajnosti izkoristiti, da bi iztisnil čim večje pravice za Egipt. In ta politika mu *na videz* tudi lepo uspeva. Ker je vožnja skozi Suez mnogo cenejša kakor okoli Afrike, se trgovinske ladje skoro vseh držav in celo Velike Britanije spet poslužujejo prekopa, četudi ni še podpisan z Egiptom noben nov mednarodni sporazum. Parniki plačujejo Naserju prevoznine, kakor jih zahteva, zadovoljujoč se s protestno izjavo, da velja to le začasno, le do dneva, ko bo sklenjena dokončna pogodba.

Naser ustavlja ladje

Že iz tega je razvidno, kako nujno bi bilo, da se čimprej sklene nov mednarodni sporazum za svobodno plovbo po Sueškem prekopu.

To se pa do danes ni še zgodilo zavoljo tega, ker se Naser ni mogel zediniti v vseh točkah z Ameriko, ki je nekak posrednik med Egiptom in Združenimi narodi. Prehodno dobo pa Naser brez vsakih pomislekov izkorišča, obnaša se, kot da je edini in popolni gospodar prekopa.

Postavil se je namreč na stališče, da je nova družba kanala last Egipta, ki ima iste pravice, kot so jih prej imeli angleški in francoski delničarji. Tem se ni prav nič mudilo, da bi spremenili pogodbo iz l. 1888, marveč so z njeno pomočjo upravljali prekop — *do poletja 1956!* Oni so obenem določali, koliko naj znašajo prevoznine. Zakaj naj bi danes veljala za Egipt drugačna pravila? Ali nemara zato, ker je revna in šibka dežela? V ostalem je pa Egipt pustil prevoznine nespremenjene in je pripravljen se sporazumeti, toda ne pod pritiskom, temveč v polni svobodi. Če je bila za plovbo skozi Suez zadostna skozi desetletja pogodba iz l. 1888, je lahko še toliko časa, dokler se ne sklene nov sporazum.

V tem Naserjevem umovanju je seve zelo mnogo resnice, toda diktator Egipta danes navzlic temu ne vodi pametne politike.

Od vsake ladje, ki gre skozi prekop, zahteva, naj vnaprej plača prevoznino v dolarjih. Če kdo noče plačati, ne sme s parnikom naprej. Tako ravnanje se da opravičiti, ker ne more nihče od Egipta pričakovati, da dovoli tujim ladjam brezplačen prehod ali da nakazujejo prevoznine nekdanji francosko-angleški družbi. Razen tega je Egipt dovo-

lil uporabnikom, da smejo poravnati prehodnino namesto v dolarjih tudi v denarju lastne države.

Neopravičljivo pa je, da Naser pri tem krši tudi najnovejše od Egipta sklenjene dogovore. Tako je bila novembra 1952 podpisana z Rimom pogodba, po kateri naj bi se prevoznine za laške ladje plačevale na ta način, da se zneski odbijejo od večmilijardnega tekočega *trgovskega* dolga, ki ga ima Egipt z Italijo.

Pretekli teden je pa Naser, ne da bi pogodbo odpovedal, izdal nenadno ukaz, da morajo italijanski parniki plačati vnaprej prevoznino v *denarju*. Ker tega niso marali, jim ni dovolil, da nadaljujejo vožnjo.

PREVARA V POLITIKI SE NE IZPLAČA

Mnogo huje se je pa Naser zameril zapadnjakom, zlasti še Ameriki, ker ne priznava več pred nekaj meseci od njega samega

Amerikanske klešče

Naser se dela, kot da je že na vsej črti zmagal. Ko je prva angleška ladja šla skozi prekop in plačala zahtevano prehodnino, je egiptovski radio smelo izjavil, da obstoji *»sueško vprašanje samo še v domišljiji imperialistov«*. Istočasno je Naser zagrozil, da bo svobodno plovbo skozi Suez uredil z *lastno odredbo* in ne bo čakal, da se sklene mednarodni dogovor.

Toda ta njegova politika je kratkovidna in se mu bo še zelo maščevala. Amerika ima občutek, da jo je Naser prevaril in da zato z njim ni mogoče voditi pošteno politike.

Washington na zunaj sicer še vedno Na-

serju popušča in isto svetuje tudi svojim prijateljem, toda se istočasno vneto pripravlja, kako bi Naserja krepko stisnila in malo po malem spravila na kolena.

Prvi važni korak, za katerega se je Amerika odločila, je bil njen pristop k vojaškemu odboru tako imenovanega Bagdadskega sporazuma.

Temu političnemu in vojaškemu zavezništvu, sklenjenemu pred 2 letoma v Bagdadu, se bile pristopile Velika Britanija in mohamedanske dežele: Turčija, Irak, Perzija in Pakistan na Indijskem polotoku. Zveza je

NOVICE Z VSEGA SVETA

GOVOR FOSTER DULLESA

V ponedeljek je imel ameriški zunanji minister Dulles v New Yorku govor, s katerim je v sporazumu z Eisenhowerjem obrazložil sedanjo politiko Združenih držav.

Nobene grožnje — je dejal — ne morejo vplivati na Ameriko in njene zaveznike, da bi ne krepili in razvijali svoje obrambne vojaške moči. Bistvo pri tem je, da pride vsak morebitni napadalec do spoznanja, da »se njegov oboroženi napad ne more nikoli spremeniti v zanj koristen posel«. Ker je Amerika »edina država v svobodnem svetu, sposobna proizvajati najmodernejše drago orožje, je nujno potrebno, da ostane orožarna« svobodnih narodov.

Dulles je nato rekel, da se hočejo Združene države tudi v bodoče z vsemi silami zavzemati, da postanejo zasužnjene dežele vzhodne in srednje Evrope zopet svobodne in neodvisne. Toda da bi Sovjetsko zvezo pomiril, je pristavil naslednje: Iz tega nikakor ne sledi, da namerava Amerika »ščuvati te narode na oborožen upor proti Moskvi. Njihova osvoboditev se mora izvršiti z naravnimi in povsem miroljubnimi sredstvi.

Istočasno je Dulles poudaril, da bi se Amerika rada sporazumela s Sovjetsko zvezo glede splošnega razoroževanja. Če se ta cilj ne da doseči naenkrat, naj se pa polagoma, stopnjo za stopnjo.

In res se na sedanjem sestanku pododbora Združenih narodov, ki traja že dalj časa v Ženevi, opaža, kako se Rusi in Amerikanci glede razoroževanja v marsikaterem vprašanju čedalje bolj približujejo. — Bog daj, da bi se s časom pobotali in zedinili!

SI LAHKO PODOJAJO ROKE

Nedavno tega je imela Kršč. demokracija za Južni Tirol svoj občni zbor, na katerem je zmagala ter se polastila vodstva nacionalistična protimanjšinska struja, ki jo vodi neki gospod Finato.

Ta je razglasil bodoči program stranke, v katerem zahteva, naj Rim vodi krepkejšo politiko do nemške narodne skupine kot doslej. Za italijanske priseljence naj gradi nova stanovanja in naj jih v še večjem številu zaposluje v industriji.

Dne 12. aprila je Finato imel v Bocnu govor, kjer je Nemcem jasno povedal, kaj z njimi namerava. »Narodno zavarovano ozemlje, kakor si ga vi zamišljate, je fiksna ideja, je le sanja, to si zapomnite! Italijani se bodo tudi v bodočnosti naseljevali v Južni Tirol, prihajali bodo semkaj, kakor so prihajali do danes. To izjavljam v imenu Krščanske demokracije in Italije, v imenu krščanske Italije!«

Ko človek to bere, se mu zdi, da sliši Bartolija ali tajnika tržaške Kršč. demokracije prof. Redenta Romana. Vsi ti gospodje, naj žive v Trstu ali na Južnem Tirolskem, imajo samo en cilj pred očmi, da bi narodne manjšine v imenu katolicizma čimprej izrinili z zemlje njihovih očetov ali vsaj popolnoma potujčili.

GAITSKELL V RIMU

Voditelj angleške delavske stranke in bodoči ministrski predsednik Velike Britanije Gaitskell se nahaja v Rimu, kjer je sto-

pil v stik s Saragatovimi in Nennijevimi socialisti, da vidi, kaj je z njihovo nameravano združitvijo v eno stranko.

Angleški državnik ni prišel v Rim v najugodnejšem času, kajti nennijevci in saragatovci so ravno sedaj spet prav ostro sprti in njihova združitev postaja čedalje težja. Prerekanje je doseglo že tako ostre oblike, da saragatovci javno sprašujejo Nennija, kdo vzdržuje njegovo stranko: v enem letu je potrošila stranka 1590 milijonov, prejemkov je pa imela 200 milijonov od članarine in 200 od prostovoljnih prispevkov. Kdo je kril primanjklaj 1 milijarde 195 milijonov? Saragatovci sumijo, da je prišla pomoč iz komunističnih virov, da je torej Nenni še vedno tajno povezan s Togliattijem in morda celo z Moskvo.

Vse dotlej dokler se pa nennijevci ne bodo dokončno in popolnoma odtrgali od komunistov, je združenje po mnenju socialnih demokratov nemogoče.

Gaitskell se bo torej vrnil v London s praznimi rokami.

GOVOR PIJA XII.

Na dan vstajenja Gospodovega se je na trgu pred cerkvijo Sv. Petra v Rimu zbralo skoro 300 tisoč vernikov, katerim je papež govoril v petih jezikih. »Človeštvo«, je med drugim rekel, »je podobno okuženemu in ranjenemu telesu, v katerem kri le s težavo kroži, ker so se poedinili ljudje, celi sloji in narodi utrmili, da žive ločeni vsak zase in ne v skupnosti. Med seboj se večkrat niti ne poznajo, pač pa se sovražijo, kujejo drug zoper drugega zarote, se prepirajo in skušajo drug drugega uničiti.«

V svetu bo zavladal mir šele tedaj, ko bo v pokrajinah, kjer se ljudstva mrzijo, zasijalo sonce medsebojnega razumevanja in ljubezni ter pregnalo noč sovraštva, ki jih danes pokriva.

KRVAVA VELIKA NOČ

Medtem ko so vsi krščanski narodi na svetu obhajali v prazniški radosti velikonočne dneve, je tekla v nemirni in uporni Alžeriji kri. Po francoskih uradnih podatkih je bilo v ostrih bojih na bajonet ubitih na samo velikonočno nedeljo nad sto Alžircev. S tem je število upornikov, ki so bili v velikonočnem tednu ubiti, naraslo na okrog 800. Življenje je v teh bojih zgubilo tudi 74 Francozov. Zares žalostna velika noč za njihove družine!

BREZVESTNO IZKORIŠČANJE

Industrija zdravil se je v Italiji zadnje čase močno razvila. Računajo, da je v državi okoli 1.300 tovarn, ki zalagajo z leki domače in tuje bolnike. Izvoz v inozemstvo je zadnja leta zrastel od 2 na 10 milijard lir.

To je za Italijo razveseljivo, žalostne in šramotne so pa cene, ki jih ljudje morajo plačati za zdravila. Natančna preiskava je dognala, da se tovarnarji ne zadovoljujejo s 30 ali 40 odstotki dobička, temveč da zahtevajo za zdravila kar po 5 krat, 10 ali celo 15 krat večjo ceno, kot leki njih same stanejo. Zdravilo Cortivis, ki ga bolniki potrebuje-

jo po operaciji, stane n. pr. tovarno 75 lir, lekarna ga pa prodajajo po 1.200 lir. Zdravilo proti črevesnim tvorom, Denol, izdelava tovarna za nekaj manj ko 216 lir, v lekarni te pa stane — 19 tisoč!

Značilno je, da se to nečloveško odiranje godi z odobrenjem vlade. V Rimu je namreč poseben vladni odbor, ki določa cene zdravilom. Če bi v kateremkoli drugem poklicu kdo tako neusmiljeno izkoriščal bližnjika, bi ga po pravici vtaknili v ječo.

Skrajni čas je že, da naredi parlament s posebnim zakonom tej vnebovpijoči sramoti konec. Nič ni bolj odurnega, kot da se bolezni revnih ljudi zlorablja v dobičkonosne namene.

TOGLIATTI JE HOTEL POSREDOVATI

Palmiro Togliatti je v začetku aprila poslal v Jugoslavijo pismo, v katerem se je v imenu osrednjega odbora svoje stranke ponudil, da posreduje v sporu med Moskvo in Beogradom.

Maršal Tito se je Togliattiju pristržno zahvalil za ponujeno »bratsko pomoč«, a pristavil, da je po mnenju jugoslovanskih komunistov posredovanje nepotrebno, ker nasprotja, ki ločijo Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo, niso tako »dramatična, kot bi se utegnili zdeti ob površni oceni« sedanjih javnih polemik.

ZBOROVANJE PROTI HRUPU

V belgijskem mestu Antwerpenu so se zbrali zdravniki in dušeslovci iz raznih delov sveta, da bi predlagali učinkovitejšo borbo proti hrupu in trušču, ki povzročata današnjemu človeku razne duševne motnje in živčne bolezni. Od vlad zahtevajo, naj s posebnimi zakoni in drugimi sredstvi preprečijo hrup in ropot avtomobilov, letal in siren, ki ne dajejo človeku, da bi v miru živel in delal. Tudi kričanje med domačimi stenami kvarno vpliva na živce in zdravje. Zborovalci so mnenja, da je treba že v šolah načrtno poudarjati socialni pomen tihote in molka.

Dr. FRIEDL VOLGGER

Bivši državni poslanec in glavni urednik glasila južnotirolske manjšine Dolomiten dr. Volgger, ki so ga pred dvema mesecema zaprlji v zvezi z atentati na železniške naprave, je bil pred veliko nočjo puščen na svobodo. Obdolžili so ga velezdaje in zarote proti državi. Sodniki so ga sedaj izpustili, češ da za taka dejanja niso našli »dovoljnih dokazov«.

Državni tožilec bi bil moral to že prej presoditi, ne pa da manjšinskega voditelja kratkomalo vtakne v ječo. S svojim nepremišljenim ravnanjem je samo škodoval Italiji: on je kriv, da je mednarodno časopisje obširno pisalo o razmerah v Južnem Tirolu ter jih obsojalo. Dr. Volggerju, ki ga je bil že Hitler poslal v Dachau, ječa ni prav nič škodovala. Postal je znan v najširši svetovni javnosti.

Prijatelju našega ljudstva dr. Volggerju in družini k osvoboditvi iz srca čestitamo!

PO 30 LETIH

V premogovniku Coal Burns na Angleškem je l. 1926 izbruhnil požar, ki ga ni bilo več mogoče popolnoma ugasiti. Ogenj je tlel brez prestanka 30 let in zamrl šele 22. tega meseca.

NOVICE

ZRTVE VELIKONOČNIH PRAZNIKOV

Kakor vedno tako so ljudje tudi za te praznike drli v množicah iz mest na izlete. Tako je šlo samo iz Rima na deželo pol milijona oseb. Ob povratku v večno mesto se je pa pripetilo že na velikonočno nedeljo 200 prometnih nesreč: 2 osebi sta umrli, 160 jih je pa bilo teže ali laže ranjenih.

V Franciji je med prazniki izgubilo življenje 74 oseb. Vzrok nesreč so brezvestni vozači in dobra kapljica.

ZVEZDA REPATICA

Na veliko soboto ponoči se je marsikdo zvedavo ogledoval po nebu, da bi zazrl napovedano zvezdo repatico. Ker je pa bilo oblačno in je pršil dež, je ni bilo mogoče videti. Od zemlje je bila oddaljena 85 milijonov kilometrov. Jasno jo bomo lahko videli zadnje dni aprila, ko bo vso noč na nebu.

OSREČENA BREZPOSELNA DELAVKA

Marjeta Gheza, tekstilna delavka iz bližine Brescie, ki so jo pred kratkim odpustili iz službe, ker tovarna ni imela več dela, je danes oseba, o kateri govori vsa Italija. Ko je namreč mlada vdova zašla v najhujšo bedo ter razmišljala, kako bo preživljala sebe in hčerko, je čisto nepričakovano zmagala pri nogometnih stavah in v naročje ji je čez noč priletelo kar — 132 milijonov lir.

Na vprašanje, kaj bo z velikanskim denarjem storila, je dejala, da si misli zgraditi hišico z vrtom in kupiti kolo, ki si ga hčerka tako želi. Če ne bo vedela, kam z milijoni, ji bodo prav gotovo pomagali iz zadrege — ljubi sorodniki. Za sedaj ji je dala neka banka na račun 2 milijona.

NEVERJETNA NEZGODA V LETALU

Preteklo soboto se je na letalski progi Teheran-Pariz pripetila nesreča, o kateri govori sedaj vse svetovno časopisje. Med potniki je sedel 32-letni Amerikanec Jack Nash, ki je med vožnjo zadremal v svojem naslanjaču poleg okna. Kar naenkrat se je začul močan tresk in v zrakoplovu se je pojavil oblak megle. Ko se je spet zjasnilo, so sopotniki z grozo zapazili, da je sedež Amerikancea prazen in da Nasha nikjer ni.

Kaj se je zgodilo? Steklo, na katero se je naslanjal mladenič, se je bilo razbilo in silovita zračna struja je Amerikancea dobesedno izsesala skozi luknjo in ga z višine 6000 metrov pognala proti zemlji. Njegovo truplo so pozneje našli v Iraku.

Slična nesreča se je pripetila pred nekaj leti tudi nad Irakom. Majhen indijski otrok je sedel v naročju matere in se zabaval z igračko. Ker je z njo bržkone udaril ob okno, se je razdrobilo na koščke in zrak je otročička potegnil iz letala.

USPAVALNI STROJ

Sovjetski radio sporoča, da so v Moskvi začeli izdelovati prve primerke stroja Elektroson. Nova električna priprava ima to posebnost, da zaziba človeka, če jo stavijo v stik z njegovim živčevjem, v trdno in dolgo spanje. Ruski izum je pomemben za zdravilstvo, ker bo nadomeščal dosedanje uspavalne praške in vbrizge, ki večkrat škodujejo bolnikovemu zdravju.

DOLARJI IN ZDRAVJE

Ker so Združene države najbogatejša dežela na svetu, lahko trošijo tudi mnogo denarja za zdravstvo. Za borbo proti boleznim in zdravniške preglede izdajo vsako leto 11 milijard dolarjev. V Ameriki imajo 6432 bolnišnic, v katerih je zaposlenih 204 tisoč zdravnikov.

Posledica dobrih gospodarskih razmer je, da znaša srednja življenjska doba v Ameriki 68 let, medtem ko umre povprečni državljani v Italiji že s 56 letom, to je 12 let prej.

UMETNO MESO

V mednarodnem laboratoriju za živila v Ženevi delajo že več let poskuse, da bi prišli do umetnega mesa, ki bi bilo dosti cenejše kot živalsko. Kemična hrana bi bila velikega pomena posebno za revne kraje. Poskusi so uspeli, vendar umetnega mesa ne morejo dati v prodajo, ker se jim ni še posrečilo mu dati okus, ki ga ima živalsko.

ŽABJA TEKMA

Vsi poznamo Vodopivčevo skladbo »Žabja svatba«. V Ameriki se bodo pa letos zabavali z žabjimi tekmami. V Kalifornijo nameravajo pripeljati žabe iz raznih krajev sveta, da bi se pomerile v skakanju. Največ upanja na zmago imajo francoske žabe iz okolice Verduna, ki skočijo do 5 metrov daleč, torej dalje kot človek. Za tekmo so razprodali že več tisoč vstopnic.

DEDIJER NA POTOVANJU

Vladimir Dedijer je postal znan po svetu s svojim Titovim življenjepišom, ki je bil preveden v 34 različnih jezikov. Ko je pozneje potegnil z Milovanom Djilasom in začel skupno z njim kritizirati Titovo vladavino, je tuje časopisje spet o njem pisalo.

Sedaj beremo, da pojde Dedijer v inozemstvo predavati o raznih vprašanih mednarodnega prava. Obiskal bo Belgijo, Francijo in skandinavske dežele in ob povratku predaval tudi v Milanu. Ljudje v inozemstvu se sprašujejo, kaj to pomeni.

LOV NA MODRASE

V okraju Vicenze so lani polovili 11 tisoč modrasov. Da bi zatrla množčeo se strupeno golazen, je pokrajinska uprava razpisala na vsako kačo 100 lir nagrade. Zelo malo, če pomislimo, kako lahko te žival nevarno piči. In vendar so nekateri spretni zaslužili z lovom na modrase po več ko sto tisoč lir.

MAŠA POD ZEMLJO

Društvo raziskovalcev jam v Tržiču je na poseben način praznovalo desetletnico svoje obstoja. Na velikonočni ponedeljek so imeli člani mašo v 40 metrov globokem kraškem breznu na planoti pri Flondarju. Duhovnik in udeleženci so se morali spuščati v globino po vretenu. Svojevrstna daritev pod zemljo je naredila globok vtis na pričujoče.

Spet politična borba na Srednjem vzhodu

(Nadaljevanje s 1. strani)

bila ustanovljena, da se ustavi prodiranje sovjetskega vpliva v te dele Azije, vendar je bila obenem uperjena proti Naserju.

Ameriko so ponovno vabili, naj se tudi ona priključi, a se je stalno branila, ker se ni hotela zameriti Egiptu. Samovoljno in drzno obnašanje Naserjevo je pa imelo za posledico, da so se Amerikanci sedaj odločili krepko podpreti Bagdadsko zvezo. Vano sicer niso stopili, a obljubili so, da jo bogato založili z modernim orožjem, in postali so člani njenega vojaškega odbora.

Da bi varovali zunanji videz, so sicer rekli, da se ameriško orožje sme uporabiti samo v obrambi pred morebitnim napadom Sovjetske zveze in ne v medsebojnih sporih med mohamedanskimi državami, vendar vsakdo uvidi, da so to le — besede. Kdo naj prepreči, da z ameriškim orožjem dobro opremljene države ne uporabijo tega orožja tudi proti Naserju, ako pridejo z njim v spor? Tega se seveda tudi Amerikanci dobro zavedajo, a to jih prav nič ne vznemirja. Nasprotno! Naser, ki je hotel voditi Ameriko za nos, naj le ve, kakšne so posledice njegove politike.

USPEHI EISENHOWERJEVEGA ODPOSLANSTVA

Toda Amerikanci so šli v svoji novi politiki še dalje. Eisenhower je odposlal med mohamedanske narode Srednjega vzhoda in severne Afrike skupino strokovnjakov z nalogo, da ponudijo njihovim vladam gospodarsko in vojaško pomoč proti Sovjetski zvezi. Vsaka država, ki se čuti v svoji samo-

stojnosti kakorkoli ogroženo od komunizma, lahko računa na vsestransko podporo Amerike. To je vsebina tako imenovanega »Eisenhowerjevega nauka«.

Vodja odposlanstva James Richards je predložil ameriški vladi poročilo, v katerem pravi, da se je njegovo potovanje končalo s »presenetljivim uspehom«: ameriško pomoč je v načelu sprejelo osem držav. Da so se ameriški politiki priključile mohamedanske dežele, združene z Veliko Britanijo v Bagdadski zvezi, je naravno. Od njih ni bilo mogoče kaj drugega pričakovati. Neprimerno pomembnejše pa je, da so se »Eisenhowerjevemu nauku« priključile poleg Turčije, Perzije, Pakistana in Iraka tudi arabske dežele v neposredni bližini Egipta, tako nekdanja italijanska kolonija Libija, Saudska Arabija in Libanon. Globoko v Aziji ležeči Afganistan za Naserja ni tako važen.

Pač pa mu mora zelo iti na živce, da se hočejo osloniti na Amerikance njegovi arabski zavezniki. V svoji politiki se danes Naser lahko brezpogojno zanese samo še na Sirijo, Jordanijo, na katero je čvrsto računal, se mu je po prevratu, ki ga je tam izvršil kralj Husein, tudi izmuznila iz rok. Tako se sedaj sklepa okoli Naserja obroč, iz katerega se ne bo mogel izlepa rešiti. Mož, čigar cilj je bil, da postane nesporni voditelj prebujajočih se arabskih narodov, je na tem, da pade med Arabei samimi v politično osamljenost.

Za vsemi temi dogodki stojita pa v ozadju Sovjetska zveza in Amerika, dva orjaka, ki sta se spustila v borbo za politični in gospodarski vpliv med azijsko-afriškimi narodi.

Dopisi v Tržaškega

NABREŽINA

Zadnjič smo poročali, da so oblastva v Trstu odobrila gradbene načrte novega otroškega vrta in doma za onemogle v Nabrežini. Konec prejšnjega tedna je generalni komisar Palamara naposled izdal odlok, ki je bil potreben, da se lahko gradnja prične. Medtem so tudi razpisali dražbo in pričakujemo, da bodo že prve dni maja oddali dela posameznim podjetjem. Obe stavbi bo sta stali okrog 65 milijonov lir.

Vse vaščane je v torek globoko presunila vest, da je v tržaški bolnici izdihnil svojo dušo 57-letni domačin Viktor Slavec, ki se je prejšnji dan hudo ponesrečil na cesti iz Tomaja v Sežano. Pokojnik je na velikonočni ponedeljek šel z motorjem na izlet na bližnji jugoslovanski Kras in, ko se je vračal, je iz doslej neznanih vzrokov tresčil v neki avtobus. Ob nesreči si je prebil lobanjo ter si hudo poškodoval noge. Jugoslovanski rdeči križ ga je sicer takoj odpeljal v Trst, toda rane so bile tako hude, da mu zdravniki niso mogli več pomagati.

Pokojnik je bil kamnosek ter naš lovski čuvaj. Naj mu bo lahka domača zemlja! Sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

ZGONIK

Pretekli teden je generalni komisar Palamara izdal odlok, s katerim pooblašča Tehnični urad v Trstu, da razpiše javno dražbo za gradnjo nove šole v Zgoniku. Poslopje bo stalo, kakor smo že poročali, 31 in pol milijona lir in so v tem znesku vključeni tudi stroški za občinsko kopališče, ki ga bodo sezidali v pritličju šole. Vse kaže, da bodo prve dni maja oddali dela posameznim podjetjem in da bodo še isti mesec pričeli z gradnjo. Stavba bo verjetno dovršena še to jesen.

V starem šolskem poslopju nameravajo sezidati stanovanja za učitelje, za kar ima občina na razpolago okrog 3 milijone lir. To delo je važno in tudi nujno potrebno, saj bo med drugim omogočalo vsem domačim učiteljem, da bodo v stalnem stiku z otroki in starši, kar v mnogih vaseh hudo pogrešamo. Ta dela pa se bodo izvršila, ko bo nova šola dokončana.

Poleg šole bodo v najkrajšem času pričeli v naši občini urejevati in asfaltirati precej občinskih cest. V zadnjem gospodarskem načrtu je namreč bilo občini v ta namen nakazanih skoraj 10 milijonov lir. S tem denarjem bodo asfaltirali in popravili cesto iz Saleža v Bajto, pot iz Devinščine do avtoceste, cesti iz Repniča v Briščiške ter iz Zgonika v Salež. Nakazana vsota pa ne bo najbrž zadostovala za popolno izvedbo tega načrta in si bodo zato občinski možje morali poiskati novih denarnih sredstev.

CEROVLJE

V sredo preteklega tedna se je v našo vas vrnila komisija, ki je imela nalogo, da določi zemljišče, na katerem bodo zgradili novo šolsko poslopje. Komisijo sestavljajo predstavniki Tehničnega urada iz Trsta, Šolskega skrbništva ter pokrajinski zdravnik. Ti so, kakor znano, bili nedavno tega že izbrali gradbeno zemljišče, in sicer borov gozdiček ob cestnem križišču Cerovlje-Mavhinje, ki je od središča vasi oddaljeno kakih 500

metrov. Občinska uprava je sicer predlagala več parcel, toda strokovnjaki so se izrekli za zgoraj omenjeni prostor.

Nekateri vaščani so se pa odločno postavili proti sklepu komisije, češ da je izbrano zemljišče preveč oddaljeno od vasi, ter s pismeno vlogo zahtevali od generalnega komisariata, naj to zadevo ponovno preuči. Oblastva so njihovo zahtevo sprejela ter naročila komisiji, naj ponovno ugotovi, če so ti ugovori utemeljeni.

Ni nam natančno znano, kaj je komisija to pot ukrenila. Slišali smo pa, da je baje prejšnji sklep potrdila. Vsekakor bomo v najkrajšem času zvedeli, kaj je na stvari. Zdi se nam, da ne bo že omenjena skupina vaščanov ničesar dosegla, saj je vsakemu treznemu človeku jasno, da nekaj stotin metrov ni taka razdalja, ki bi je ljudskošolski otroci ne mogli prehoditi.

DEVIN

Na velikonočno soboto so v Devinu otvorili na novo urejeno restavracijo, katere lastnik je g. Ples. Novi prostori sestojijo iz modernega bara ter dveh lično opremljenih obednic. Obnovitvena dela pa se niso še zaključila, ker še urejajo dve večji dvorani in vrt. Naša obmorska vas bo torej v kratkem imela gostinski obrat, ki bo gotovo eden največjih in najudobnejših v vsej okolici.

SESLJAN

Na seji občinskega sveta, ki je bila pretekli petek, je svetovalec dr. Jež iznesel nekaj predlogov, ki jih vsi odobravamo. Naš predstavnik je opozoril občinsko upravo na nujno potrebo, da se čimprej ojači javna električna razsvetljava v našem naselju. Gre zlasti za podaljšanje razsvetljave ob državni cesti, in sicer iz središča Sosljana do tistega dela naselja, kjer so v zadnjih letih sezidali nov hotel, restavracije. Dr. Jež je nadalje prošil občinsko upravo, naj posreduje pri električni družbi Selveg, da bi po zmernih

cenah napeljala električno luč v vse tiste hiše, ki so jih pred kratkim sezidali v bližini pokopališča.

Ker gre za važna vprašanja, smo prepričani, da bo občina predloge našega svetovalca sprejela.

REPENTABOR

Repentaborsko županstvo je v sredo prekinilo ves promet na cesti iz Repna do meje z zgoniško občino. Ukrep je bil potreben, ker bodo v teh dneh pot razširili in jo nato tudi asfaltirali. Gradbena dela so bila na dražbi oddana podjetju Milič z Opčin. V najkrajšem času bodo asfaltirali tudi pot, ki pelje s Cola do bližnje znamenite župne cerkve. Na najnevarnejših ovinkih bodo cesto tlakovali. Tudi to delo je prevzelo podjetje Milič. Stroški za obe poti bodo znašali okrog 12 milijonov lir.

Naj še omenimo, da je občinska uprava te dni popolnoma opremila javno kopališče v Repnu, ki ga bodo v kratkem slovesno otvorili.

SPOROČILO UČITELJEM

Solsko nadzorništvo slovenskih osnovnih šol v Trstu obvešča učitelje, da je pri didaktičnih ravnateljstvih in pri šolskem nadzorništvu v Trstu, ul. Scuole nuove 12, na vpogled ministrska odredba št. 954-28 z dne 16. marca 1957, ki vsebuje navodila začasne namestitve in suplence za šolsko leto 1957-1958. Rok za vlaganje prošenj zapade 31. maja 1957.

P. D. »A. ČOK« z Opčin priredi, 28. aprila, ob 17. uri V »PROSVETNEM DOMU« NA OPCINAH VESELI NEDELJSKI POPOLDAN s petjem, godbo, folklornimi plesi in šaljivimi prizori sodelujejo: Godalni kvartet - Dolina - Folklorna skupina »Brega« - Moški pevski zbor »V. Vodnik« - Dolina - Folklorna skupina »A. Čok« - Opčine Vabljeni vsi!

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE in GLASBENA MATICA V TRSTU V soboto, 27. aprila, ob 21. uri v Avditoriju v Trstu »PLANINSKA ROŽA« opereta v treh dejanjih Besedilo in glasba: RADOVAN GOBEC SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE za Tržaško ozemlje V nedeljo, 28. aprila, ob 16.30 v Avditoriju v Trstu »SREBRNA LILJA« mladinska igra Pisal: H. FITZ Prevedel: E. SMASEK

Pred sejo tržaškega mestnega sveta

Vodstvo tržaške Krščanske demokracije je (konec prejšnjega tedna sklenilo, da bodo župan Bartoli in njegovi pristaši v občinskem upravnem odboru odstopili. To se bo zgodilo v petek, 26. t. m., na seji tržaškega mestnega sveta. Vest je prišla nepričakovano, ker se je mislilo, da bo o usodi občinskega sveta sklepal šele občni zbor, ki ga je tukajšnja najmočnejša politična stranka sklicala za 12. maj. Demokristjani so obenem povabili tako imenovane sredinske stranke (socialne demokrate, republikance in liberalce) na skupni sestanek, da ugotovijo, ali je mogoče obnoviti štiristrankarski odbor, ki je vodil tržaško občino vsa povojna leta.

Predlog je naletel na odpor socialnih demokratov, ki odločno odklanjajo kakršnokoli sodelovanje z liberalci. Ugotovili so, da so samo za sestavo odbora, ki bi lahko računal na podporo tako imenovane »zmerne levice«, se pravi Nennijevih socialistov, predstavnikov Narodnega gospodarskega gibanja in Ljudske enotnosti. V ta namen so se v začetku tedna že sestali z omenjenimi le-

vičarskimi strankami, a se zdi, da niso še dosegli z njimi sporazuma.

Medtem vlada v mestu veliko pričakovanje za jutrišnjo sejo mestnega sveta, na kateri bodo svetovalci po vsej verjetnosti sprejeli ostavko župana in njegovega odbora.

Občinski možje bi morali že ta dan izvoliti novega župana in odbornike, kar pa je glede na današnje razmerje političnih sil v mestnem svetu skoro nemogoče. Krščanska demokracija bo verjetno na županski stolček spet kandidirala Bartolija, ki ga pa odločno odklanjajo vse levičarske skupine. Mož bi lahko prodrle z glasovi fašistov in monarhistov, česar pa Krščanska demokracija ne mara, ker se noče javno naslanjati na desnico. Levičarske stranke bi verjetno podprle tudi kakega demokristjana, a ta bi ne smel biti Bartoli.

Vse torej kaže, da občinski svet ne bo mogel izvoliti župana in da bo zato prefektura morala imenovati občini komisarja, ki bo vodil občino do prihodnjih volitev. Te so konec koncev najboljša rešitev današnje krize.

— Dopisi iz Goriške —

VELIKA NOČ V GORICI

Goriški Slovenci smo tudi letos praznovali Gospodovo vstajenje v nedeljo ob 5.30 v stolnici. Ko smo šli v cerkev, nas je prestrašil hud naliiv, a v svetišču so nas trikrat zapeta Aleluja, procesija, maša in lepota prelepih slovenskih velikonočnih pesmi tako prevzele, da smo na slabo vreme popolnoma pozabili. Ko smo odhajali iz cerkve, je dež že prenehal in pred deveto uro je bilo že vse jasno in sončno. Naravnost nebesko lep dan pa je bil velikonočni ponedeljek. Goričani smo šli v okolico, največ v naša pomladanska Brda, v Števerjan, Oslavje in Štmaver.

GORIŠKI POKRAJINSKI SVET

V četrtek preteklega tedna je bila izredna seja pokrajinskega sveta, na kateri so svetovalci izvolili svoje zastopnike v davčno komisijo pri prefekturi.

Komunist Poletto je predlagal, naj se politične skupine dogovorijo, katere osebe naj stopijo v komisijo. Da se doseže sporazum, je bila za nekaj časa seja prekinjena. Do sporazuma, ki so ga želeli komunisti, pa ni prišlo in zato so svetovalci levice v znak protesta zapustili sejno dvorano, češ da so jih hoteli izključiti iz najvažnejše komisije. Za člane so nato bili izvoljeni odvetnik Michieli, inženir Borgia in Franco Germani, za namestnike pa gg. Glessi, Vodice in Plet. Dr. Sfiligoj, misovec dr. Delpin in krščanski demokrat Botegaro so se glasovanja vzdržali.

Na predlog gospoda Černeta so svetovalci razpravljali tudi o hudem sporu med delavci in upravo tržiške ladjedelnice. Potem ko so nastopili mnogi govorniki, je predsednik dr. Culot izjavil, da bo v imenu pokrajinskega sveta posredoval pri upravi, da se stavka čimprej prekine ter se spor zadovoljivo reši.

Ker je bila že polnoč, je dr. Culot sejo prekinil.

GOSPODARSKI POLOŽAJ NA GORIŠKEM

Glavni ravnatelj Goriške hranilnice dr. Montena je v časopisih objavil poročilo o gospodarskem položaju goriške pokrajine ob koncu leta 1956. V poročilu je nekaj važnih podatkov, ki bodo zanimali tudi slovensko javnost in jih zato priobčujemo.

Ravnatelj pravi, da se je gospodarstvo na Goriškem na splošno zadovoljivo razvijalo, le mlinska in ribja industrija da sta v zadnjih letih slabo uspevali. Trgovina se je več ali manj ustalila. Tej gospodarski veji je dotok kupcev z onkraj meje prinesel le skromne in omejene dobičke, ker razpolagajo ljudje iz sosedne države le s skromnimi denarnimi sredstvi in ker kupujejo le stvari, ki so poceni. Sodimo, da se je glavni ravnatelj nekoliko zmotil, saj je vsakomur znano, da iz malega raste veliko in da v silah slon tudi muhe žre. Odkar je stopil v veljavo videmski sporazum, so goriški trgovci od jugoslovanskih kupcev gotovo zaslužili lepe milijone. Premnogi trgovci in gostilničarji se gotovo ne strinjajo z omalovaževanjem videmskega sporazuma, ki ga je izustil dr. Montena, ki je navajen misliti le v velikih številkah, medtem ko mora gori-

ška trgovina računati tudi s skromnimi nakupi. Hvaležnost, ki je največja čednost zrelega človeka, je pač redka in bogat človek je sploh ne pozna.

Število brezposelnih se je vse leto 1956 sukalo okoli 8200, to je 6.20 odstotka vsega prebivalstva. To je vsekakor pomembna številka, ki označuje ne preveč razveseljiv splošni gospodarski položaj pokrajine. Nato omenja poročevalec prosto cono, ki je rešila goriško pokrajino pred gospodarskim zlomom. Zato bi bilo treba zakon o prosti coni ob njegovem podaljšanju še znatno izboljšati. Blagodejno vpliva na razvoj gospodarstva tudi izvajanje zakona o krožnemu skladu. Prošnje za posojila iz sklada pregleduje Goriška hranilnica, rešujejo jih pa v Trstu. Do konca leta 1956 je bilo vloženih 22 prošenj v skupnem znesku skoro 3 milijard lir. Do omenjenega roka je Goriška hranilnica predložila upravnemu odboru krožnega sklada v Trstu v končno rešitev 12 prošenj za posojila v znesku skoraj osem milijonov lir. V januarju 1957 pa je hranilnica predložila nadaljnjih šest prošenj v znesku skoro 4 milijonov. Nekaterim podjetjem je bilo posojilo v celoti ali pa deloma že izplačano.

Zelo smo radovedni, če bo kaka drobtinica pomembnega sklada zgrešila svojo pot tudi do kakega slovenskega industrijalca ali trgovca.

Goriška hranilnica je dala v letu 1956 nadeno in pol milijardo lir posojil, 257 milijonov več kot leta 1955. Njene vloge so pa znašale dne 31. decembra 1956 skoro 4 milijarde, to je za 14 odstotkov več kot v letu 1955.

SOVODNJE

V torek preteklega tedna je imel občinski odbor redno sejo, na kateri je razpravljal o ustanovitvi medobčinskega konzorcija za vzdrževanje glavne ceste Gorica-Štandrež-Sovodnje-Zagraj. Konzorcij naj bi sestavljale občine Gorica, Sovodnje in Zagraj. Del stroškov pa bi morala prevzeti pokrajinska uprava, ker gre za cesto, ki presega okvir občine. Najbolje bi seveda bilo, če bi pot prišla kar pod upravo pokrajine. Kako naj namreč naša majhna in revna občina sama vzdržuje cesto, ki je ena najprometnejših v pokrajini ter služi mnogoštevilnim težkim in lažjim vozilom. Ti jo strahovito kvarijo, tako da jo je treba stalno popravljati.

Vprašanje te ceste je vedno težje zlasti zavoljo tega, ker je država odbila tudi posojilo, s pomočjo katerega je hotela naša občina pot asfaltirati, da bi se rešila večnih izdatkov. Ali bi ne bila tudi socialna dolžnost države da da naši občini izdatno podporo za asfaltiranje ceste, ki po njej vozijo tudi motorna vozila, služuća potrebam vojske? Naravnost nerazumljivo je, zakaj je bila odbita prošnja za posojilo.

IZ STANDREŽA

Naša vas dobiva vedno lepše lice. Zvedeli smo, da je mestni upravni odbor na zadnji seji sklenil asfaltirati ulico Sv. Mihaela vse do meje goriške občine. Tudi razsvetljava na glavnih ulicah se bo znatno izboljšala. Občinski upravi pa priporočamo, naj tudi potstranskih in vaških cest ne zanemarija.

IZ ŠTMAVRA

Vsi Štmaverci in tudi okoličani se veselimo, ker smo zvedeli, da bo tržiško podjetje »Marmi« v kratkem začelo obnavljati sabotinski kamnolom.

V začetku sicer ne bodo mogli zaposliti velikega števila delavcev, ko pa bodo čistilna dela opravljena, bo potreba po delavcih znatno zrasla.

Kopanje vodovodnih jarkov živahno napreduje, čeprav so trenutno pri tem delu zaposleni le štirje delavci. Delajo pa zelo vestno in pridno tako da so z jarkom dospeli že do šole.

TRŽIČ

Ta mesec bodo Združene jadranske ladjedelnice obhajale pomembno obletnico. Tržiške bodo slavile stoletnico, tržiške pa petdesetletnico svojega obstoja. Do združitve je prišlo leta 1930. Odkar ladjedelnice obstajajo, pa se niso nahajale v tako težkem položaju kot prav za letošnjo veliko noč, ko se je po poldrugomesčni stavki električnih varilcev znašlo na cesti nad 2000 delavcev. Spor traja že skoro šest mesecev, in sicer zaradi opravičene zahteve delavcev po izenačenju plač s tržiškimi varilci. Že večkrat smo poudarili, da je do velike stavke prišlo v prvi vrsti zaradi naravnost nepojmljive trdovratnosti uprave državnega podjetja. To so ugotovili tudi občinski sveti raznih občin tržiškega okraja in celo Krščanska demokracija. Saj pravi uradna izjava njene sekcije iz Ronk, kako vsi njeni napor, da bi se spor zadovoljivo rešil, niso doslej imeli prav nobenega učinka. Zdi se celo, da se položaj od dne do dne slabša.

V torek preteklega tedna je bila, kakor smo že poročali, splošna stavka vseh industrijskih delavcev v Trziču. Stavki se je iz solidarnosti polnoštevilno pridružilo tudi ladjedelniško delavstvo v Trstu in Miljah. Naši delavci bodo stavkali do 29. aprila, čeprav se zdi, da bo morda v nekaj dneh vendarle prišlo do zadovoljive rešitve težkega spora.

Žarek upanja je namreč prinesel sklep ravnateljstva ladjedelnic, da bo varilcem in vsem začasno odpuščenim delavcem izplačalo predujme božične nagrade. In res so na veliki petek uradniki in strokovni delavci prejeli po 5 tisoč, navadni delavci po 4500 lir, delavke po 3500 in vajenci po 2500 lir predujma.

Škoda, ki si jo je nakopalo podjetje s svojo trmo, znaša že več stotin milijonov. Vsa javnost zadržno pričakuje, da bo ministrstvo za delo v nekaj dneh vendarle našlo zadovoljivo rešitev in rešilo pokrajino pred ogromno gospodarsko škodo.

SMRT GORIŠKEGA PODŽUPANA

V sredo zjutraj preteklega tedna je po večmesečni hudi bolezni umrl goriški podžupan dr. Mario Digianantonio. Pokopali so ga v petek ob veliki udeležbi dijakov, meščanov in zastopnikov raznih oblastev.

Pokojnik je bil priznan javni delavec in ves čas po vojni podžupan ter občinski odbornik za šolstvo. Pokojniku naj sveti večna luč!

VEČMILJONSKO POSOJILO

Našo pokrajinsko upravo je zakladno ministrstvo obvestilo, da ji je državna banka odobrila 68 milijonov lir posojila za šolske gradbene potrebe.

Beneška Slovenija - Kanalska dolina

IZ ČEDADA

Znano je, da so nekateri demokrščanski poslanci in senatorji iz Furlanije predložili parlamentu zakonski osnutek za novo deželno s posebnim statutom Furlanijo-Julijsko krajino.

Slovenci se z njim seveda nikakor ne moremo strinjati, saj nas ne omenja niti z eno besedico. Zvedeli pa smo, da bodo v končni ustavni zakon nove dežele (kljub temu vključili nekaj določb o slovenski narodni manjšini na Furlanskem. O določbah bo razpravljala poslanska zbornica.

Borba za ustanovitev nove dežele se bije že od 1945. leta. Zanj so se najodločneje potegovali vodilni politiki iz »Furlanskega ljudskega gibanja za deželno avtonomijo«.

V letih 1945-48 so bile vse politične stranke razen Krščanske demokracije proti avtonomiji. Zato so demokristjani imeli lepe volilne uspehe. Senator Tessitori je že leta 1945 izdal brošuro z naslovom »Furlanska avtonomija«. Profesor G. F. D'Aranco, ki je viden demokrščanski predstavnik, je v letih 1945-47 napisal celo vrsto člankov o furlanski deželi ter o vprašanju njene samouprave.

Omeniti je treba, da je sedanji visoki komisar za zdravstvo Tessitori na seji ustavodajne skupščine dne 27. junija 1947 med drugim izjavil, da bi glede na domoljubne zasluge Furlanov in spričo majhnega števila Slovencev, ki žive v teh krajih, morali ustanoviti avtonomno deželo zato, da bi se zaščitile jezikovne in kulturne pravice Slovencev in ne Italijanov, ki take zaščite sploh ne potrebujejo. Po Tessitorijevem tedanjem prepričanju bi nova upravna edinica morala služiti kot orodje za pomirjenje s sosednim narodom. »Furlansko ljudsko gibanje za deželno avtonomijo«, ki mu je tedaj pred-

sedoval Tessitori, je v novembru 1947 izdal tudi poseben »Furlanski statut«. Leta 1948 je »Furlanski svet za preučevanje deželnih problemov« sicer izdal nov zakonski osnutek za deželo Furlanijo-Julijsko krajino, vendar vsebujeta oba natančne določbe o zaščiti narodnostnih in kulturnih značilnosti raznih jezikovnih skupin ter pravico do uporabe furlanskega, slovenskega in nemškega jezika v vseh uradih. Nekaj člen določa tudi, da mora volilni zakon po možnosti omogočiti raznim jezikovnim skupinam, da dobe na vsak način svoje predstavnike v deželnem zboru.

Senator Tessitori je večkrat poudarjal, da so bili odnosi med Slovenci in Furlani pod beneško vladavino in tudi pod zedinjeno Italijo skozi stoletja zelo dobri. Ustanovitev nove dežele da je modra zamisel, ki ne koristi samo tukajšnjemu ozemlju, temveč tudi državi.

Beneški Slovenci zato tudi danes pričakujemo, da se stari borci za furlansko avtonomijo ne bodo izneverili svojim nekdanjim političnim vzorom ter da bodo tudi v parlamentu odločno branili in zahtevali, da se v posebnem statutu nove dežele natančno določijo vse pravice, ki gredo Slovincem na Tržaškem, Goriškem in v Beneški Sloveniji. Korist Furlanov in vse Italije zahteva, da ne doživijo ne beneški Slovenci ne Slovenci na Goriškem in Tržaškem poraznega razočaranja ob ustanovitvi nove dežele. Bog vas obvaruj pred nacionalističnim in šovinističnim mišljenjem!

IZ SV. PETRA SLOVENOV

Ažla je največja vas v nadiški dolini. Žalostno pa je, da ne moremo danes nič kaj lepega o njej napisati. Ko greš v zadnjem času skozi vas, boš videl nekaj, kar ti go-

tovo ne napravi dobrega vtisa. Takoj ob vhodu zagledaš podrte hiše in takih podrtij je tudi v vasi precej. Skozi Ažlo gre sicer asfaltirana cesta, ki pa nima vodnih jarkov, tako da ob hudem deževju vdira voda kar v hiše. Tudi več gnojnic je brez odtočnic. Da bi nesnaga zares povsod zmagovala, je neka odlična oseba speljala odtočnico od svojega stranišča do aželjskih »šteng«, to je na pot, ki se je poslužujejo domačini in romarji na Staro goro. Ljudje morajo zato vdihavati smrdljivi zrak. Tudi če bi se to godilo v kakšni majhni gorski vasi, bi bilo nedopustno. Naravnost sramotno pa je, da trpi zdravstvena komisija take stvari v veliki Ažli, ki leži na ravnini. Odlično in kulturno osebo naj odgovorna oblastva takoj povabijo, da odstrani svojo sramoto.

IZ DREKE

V marcu je v Tamines v Belgiji umrla 34-letna Marija Gus, rojena Rutar, doma iz Dobenja pri Dreki. Rajna, ki je pustila tri otroke, je šla za možem v Belgijo, kjer pa se ni nikdar dobro počutila. Naj bo dobri Stvarnik bogati plačnik plemeniti mladi materi in ženi, njenemu možu in trem otročičkom pa pomočnik in tolažnik.

ŽABNICE

V začetku aprila je vso našo vas pretresla žalostna novica, da se je ob vrnitvi iz Vidma hudo ponesrečila č. sestra Ema, ki opravlja v samostanu tukajšnjih šolskih sester tudi kuharske posle. Ko je hotela v Žabnicah prekorati cesto, jo je podrlo na tla motorno vozilo. Pri padcu se je sicer hudo udarila, a poškodbe niso bile, hvala Bogu, smrtno nevarne. Takoj so jo prepeljali v trbiško bolnico, kjer se je zdravila kakih 15 dni. Danes pa je že doma in je že dobro okrevala.

Ta vest bo prav gotovo pomirila mnoge Goričanke in Goričane, ki so se zbalii, da je dobra sestra podlegla poškodbam.

Sred 100 leti

13

R.B.

S prižnic in po šolah so opominjali ljudi, naj se ne plašijo, a ljudje so se kar nekam dobro počutili v preplahu, ki so ga ustvarjali potujoči rokodelci s svojim pripovedovanjem o čudnih dogodkih ali pa stare tete pri preji ali ličkanju koruze. — Sicer pa tudi danes ni dosti drugače, kadar repatica zazarari na nebu.

Tudi sončni mrki so ljudem vlivali strah v kosti. Bilo je poleti leta 1851, ko je sonce mrknilo. Na soboto zvečer, 28. julija, je nastal tudi po naših krajih neznanski vihar. Kar strehe je odkrivalo in debele hraste izrivalo. Po vsej Pivki in Vipavski dolini se je takrat raznesel glas, da bo v ponedeljek lintver ali zmaj letel po zraku in da se bo vsa zemlja v strašnem potresu sama vase pogreznila. Ljudje so noč od nedelje na ponedeljek v grozi pretrepotali. Čeprav je bil sončni mrk tudi v listih napovedan in popisan, je vse pričakovalo najhujšega. Tudi prekucije in vojne, da bodo nastale v sončni temi. Ko pa je šlo vse srečno mimo, so nergači začeli zabavljati na zvezdoslovce, češ da saj ni bilo takšne teme, kot so napovedovali. Sam Blei-

weis je baje dobil pritožbe, da je bilo premalo strahovitosti. Tako je bilo sklepati iz pisanja Novic.

Še lepše so pa zgodbe, kako so pred sto leti bolezen odganjali in ljudi zdravili. Takrat, 1855. leta, je kolera zopet razsajala po naših krajih. Spet so hodili od vasi do vasi mojstri — skaze, mazači in razne botre z mazili, s posušenimi krotami in modrasi, katerih prašek da je edino rešilen pred azijsko morilko.

Nekje v Loški dolini pa tudi na Vipavskem so jo pa ženske drugačno stuhale proti koleri. Zoper bolezen so — orale. Po tri in tri so vlekale drevo okoli vasi; trikrat je bilo treba potegniti naokrog in kolera ni prišla v vas. Tudi kurili so s posebnim ognjem, ki so ga na križpotih vžgali z drgnjenjem polena ob poleno, ki je ostalo od velikončnega žegna. Kdor se je hotel obvarovati bolezni, je moral trikrat skočiti čez ogenj, pa je »panale« kolero.

Po zgornji Vipavski pa tudi po Krasu so bile takrat močno na glasu konjederke. Te so znale na poseben način zdraviti otroško

božjast. Ne boste verjeli kako, a je popisano v »Novicah« iz leta 1857. Kjer so imeli v hiši bolnega otroka in ga je metalo božje, je moral brž en moški sleči hlače in pri priči so otroka porinili v še tople hlače tako, da je imel glavico tam, kjer prej starina svojo r... Potem je konjederka vse skupaj pokadila z majaronom. — Kaj je bilo z otrokom, ko so ga ven izvlekli, pa ne vem.

»Kuršmiti« ali živinski mazači so si za brejost kobil zamislili poseben recept, za katerega so prejemale žganje in klobase. Nekemu gospodarju je tak prebrisan Krjavel svetoval, naj položi, ko bo kobila ležala, zadaj pri repu snop detelje. Žrebe bo začutilo vonj sveže krme in bo samo prilezlo ven. Takrat pa, hop, uzdo na žrebetovo glavo in konec je težkega poroda. Tudi na ta lim so nekateri šli in vse slepo verjeli.

Splošna nevednost in vražarstvo sta bili zaradi majhne izobrazbe precej razširjeni med preprostimi ljudstvom; danes bi rekli, da je bilo skoraj malce folklorno pobarvano. Toda marsikakšno debelo so tudi v izobraženih krogih vzeli za resno. Tržaški list »Triester Zeitung« je pred sto leti okoli velike noči priobčil resen dopis iz Milana, da je tam neki lekarnar Cavezzali iznašel, kako se prideluje svila iz murvinih listov brez sviloprejk.

(Nadaljevanje prihodnjik)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Razgovor s pesnikom Jožetom Udovičem

Ste močno navezani na domače gnezdo, ali pa ste morda bolj kozmopolitski tip? Vam narava mnogo pomeni? Kakšna?

Narava je s svojimi številnimi stvarmi in oblikami neizčrpno področje, pesnik je v neprestanem stiku z njo, z njeno pomočjo razume sebe in pri njej si izposoja podobe, da se ponazarja. Po drugi strani pa se pogloblja vase, in s pomočjo tega, kar najde v sebi, bolje razume naravo. Skoznjó hodi, kakor je dejal Baudelaire, »kot skozi gozd simbolov«. In ni dvoma, da je prav narava, ki jo je pesnik doživljal v mladosti, neprestano navzoča v njem. Vrsta podob, ki se mi poraja, izvira pogosto iz te spominske pokrajine, ki se v njej družita mladost in narava. To je tista čudovita rodovitna plast v pesniku, ki iz nje zajemlje znova in znova. — Ljubim posebno dvoje: gozd in morje. Gozd kot tisti del domače pokrajine, kjer je zame zmeraj živelo nekaj skrivnostnega, nekaj mitičnega, kot prostor, oživiljen s fantastičnimi bitji in dogodki. Morje pa mi je element, kjer me spajajo simbolne igre luči, pa tudi element, kjer srečujem veličastno moč vsega prvobitnega. Ob njem se mi kot refren oglašajo melodija Lepe Vide.

Kakšni so Vaši stiki z ostalimi umetnostnimi panogami? Imate posejne ljubljence med slikarji, med glasbeniki? Pripovedujte kaj o tem, gospod Udovič!

Res, rad imam slikarstvo. Od sodobnega posebno tisto, ki ga je oplodil surrealizem, ker je blizu mojemu pogledu na svet, ker je blizu temu, kar izraža tudi del moderne poezije. Od domačih cenim Miheliča, ker je segel globoko v skrivnostno področje življenja, v svet mladostnih doživetij, sanj, spominov, v demonični svet prikazni in mask, podob človeške notranjosti. Nekatero njegovo slike so s črtami in barvami izražena poezija. Cenim tudi Kregarja, posebno dela iz surrealističnega in polabstraktnega obdobja zaradi izvirnosti, zaradi sugestivnosti njegovega sveta. Kar zadeva glasbo, tu sem manj doma. Moderno bolj slabo poznam. Morda se bo zdelo čudno: če bi mi odkrili diskoteko in mi dovolili, naj si odnesem nekaj plošč, bi si odnesel Mozarta in Beethovna. — Verzi pesniku zmeraj pojó, če ne, ni pesnik. Seveda mu danes pojo drugače kakor pred sto leti in tudi kakor pred tridesetimi. Danes čuti pesnik melodijo v drugih elementih, melodija je manj izrazita, manj zvoneča, poje tudi v podobah, doni tudi v metaforah. Moti se tudi, kdor na primer misli, da v prostem verzu ni nikake zakonitosti, da v njem ni nikakega ritmičnega zakona. Kdor zna brati moderno liriko, ga bo gotovo odkril. Vem pa, da naše uho, navajeno togih mer in kritic, težje dojame to nevsiljivo muziko, ta prostéje valjujúci ritem.

Kateri pesniki, gospod Udovič, so Vam najbolj pri srcu? Če morete, nam povejte, kaj sodite o našem najmlajšem pesniškem rodu. Smo Slovenci še zmeraj precejšnji zamudniki ali pa smo morda za silo že ujeli korak z vodilnimi narodi? V čem je posebnost in napredek moderne poezije?

Od starejših bom najprej omenil starega patriarha, umetnika besede in umetnika življenja, Goetheja. In to zaradi vsega presenetljivega, kar človek še zmeraj odkriva v njem. Sredi našega sveta je gotovo očarljivo občutiti tako razgibano, do kraja izživljeno življenje, življenje sredi lepote, modrosti, sredi tolikih darov življenja. Omenjam ga tudi zato, ker njegov Faust tako značilno uteleša naravo modernega človeka in ker mu še zmeraj kaže, kod pelje prava pot. Potem pa bi omenil tudi Rilkeja. Zgodaj sem ga spoznal, dolgo sem se ukvarjal z njim. Bil je poet, ki me je pesniško prebudil in mi odprl oči za marsikaj, česar nisem našel v domači poeziji. — O našem najmlajšem pesniškem rodu bi se dalo reči dvoje. Najprej, da so med mladimi pesniki taki, ki so dosegli že javno priznanje in neka-ko veljavo, pa so v resnici imeli malo povedati in so pokazali malo izvirnosti. Dolgo so se branili vsakih modernejših vplivov. Z nežahtevno obliko in vsebino, z nekako melodioznostjo ljudske pesmi so hoteli doseči popularnost. Vendar se jim to ni posrečilo. Zahahtevnejšemu, kultiviranemu bralcu niso znali spregovoriti. So pa med mlajšimi nekateri, ki so sprevideli, da po tej poti ne bodo mogli do kvalitete. Zato so si začeli iskati sodobnejši izraz in izvirnejšo vsebino, trudijo se zajeti resnična, nezlagana čustva. Nekateri teh mladih so prav zanimivi. Spo-

znali so, da poezija ne more ostati v togih oblikah, če hoče še živeti, in da lahko napreduje le tedaj, če opusti vse, kar je mehanično prevzela, če zapusti izhrojene poti. — Drugače pa, mislim, Slovenci v poeziji le nismo taki zamudniki. Marsikaj je seveda še nenatisnjena — nekaj tega poznam — in lahko rečem, da je na evropski višini. Ko bodo kdaj zbrane najboljše, najizvirnejše pesmi, nastale v tem času, se bo videlo, da ne govorim praznih besed. — Sodobna svetovna poezija je v primeri s preteklo res za marsikoga zelo nenavadna, nerazumljiva, tuja. Drži, da je marsikaj nesprejemljivega v njej. Marsikaj pa je takega, na kar se bomo morali šele navaditi, čemur se bomo morali šele približati. Nesporo pa je: v njej živi sodobni svet, sodobni človek, sodobna zavest, sodobno čustvo — v novem, sodobnem izrazu. Res je, da je ta poezija pogosto bolj razumska od prejšnje, vendar v njej ni zato nič manj moči, izvirnosti in prepričljivosti. Napredek moderne poezije je očiten v tem, da je zajela vrsto doslej neznanih področij v človeku in svetu, da je zelo razvila možnosti jezikovnega izraza, da je sprostila obliko, obnovila podobo. Če naj naštejemo nekaj imen, ki mi predstavljajo moderno poezijo, potem bi omenil med Angleži n. pr. Eliota, Spenderja, Dylana Thomasa in dramatika Christopherja Fryja. Med Francozi Apollinaira, Eluarda, Superviella, Emmanuella. Med Nemci Benna, Celana, Krolowa. Med Italijani Ungarettija in Quasimoda. Med Španci Machada, Jiméneza in predvsem — Lorco.

Kako se Vam sprošča fantazija? Nam sploh morete kaj določenega na to odgovoriti?

Nikoli ne bi posploševal kakih ugotovitev literarne teorije tako, da bi kakega pesnika zaprl v en sam predal. Fantazija se pri istem pesniku sprošča različno ob različnih momentih, ob konkretnem, ob abstraktnem, ob spominih. Kar pa pesnik izrazi v pesmi, to je nedvomno tisto, kar po dolgi izkušnji s svetom nosi v sebi. Rilke je dejal: »Verzi so izkustva«. In moderna poezija se zaveda tega, da so verzi zgoščenine življenja. Lahko se rodijo v trenutku doživetja, lahko tudi dolgo potem ob ponovnem, spominskem doživetju, morda ob neznatnem vzgibu čustva, rahlo zvezanega z nekdanjim doživetjem. Zmotno je misliti, da se pri istem ustvarjalcu to dogaja zmeraj na isti način.

Ali ste povsem zadovoljni, ko vidite pesem natisnjeno? Mislim — ali ne bi rajši, da bi bila Vaša pesem ozvočena?

Zame je poezija nujno zvezana s tišino. Rad jo sicer poslušam, še rajši pa poslušam samo notranji glas, ki jo bere. In še nekaj: pred seboj hočem imeti tudi njeno zunanjo podobo, verze, kitice, njeno »postavo«. Zvočni trak ni in ne bo literarni medij, literatura potrebuje črko, mora biti napisana in znova in znova brana. Posebno ob moderni pesmi je treba sedeti, treba jo je imeti dolgo pred seboj. Trak ne bo nikoli nadomestil knjige, drobnega zvezka, ki ga kot dragocenost nosiš s seboj. Samó govorjena beseda tudi prehitro beži, smisel se rad izmakne, in zateči se moraš k črki, ki »scripta manet«. Zato mislim, da bo poezija zmeraj vezana na knjigo, na

NEMSKI RAZUMAR

Pri Nemcih so slovstveni okusi obrnjeni v drugačno smer, izdajajo pa neverjetno dosti knjig. Samo lani jih je v Zapadni Nemčiji izšlo 16.000 novih. Ob tej visoki številki je pa treba ugotoviti, da so naklade dosti manjše kot v Franciji in da se ob političnih krizah knjižni trg skoraj popolnoma ustavi. Tak primer se je pojavil ob madžarski revoluciji, ko je vse kupovalo živež, v knjigarnah so pa police ostale polne.

Drugo poglavje so pa prevodi. Saganova knjiga »Neki smehlaj«, ki je v Franciji brž zaslovela, se je v Nemčiji slabo razprodajala.

Dosti več uspeha so imela tri dela, ki kažejo nemški razumarski duh. Ta so: »Napoleon« Friedricha Sveburga; politični eseji Pavla Setheja »Med Bonnom in Moskvo« ter »Svetleje kot ti-soč sonce«, ki je znanstvena reportaža Roberta Jungha. Pesniške zbirke so se malo uveljavile.

bele strani, kjer so v črkah ujeta doživetja, ritmi, zvoki, kjer je v posodi lepote zgoščeno življenje. Govorjena beseda je lahko le ilustracija pisane besede, ne pa njen nadomestek.

Sploh nam povejte kaj več o jeziku. Vam dá vse, kar bi radi? Niste zadovoljni, kajne da ne?

Dozivetje je nekaj neomejenega, nekaj neizmerne- ga, in ko se objektivira, se preljuje v omejeno obliko. Jezik je prešibek, preokoren, pretemán, da bi izrazil tisto, za kar prav za prav pogosto ni besede. Poezija si pomaga z analogijami, s podobami, vendar se s tem v bistvu le približuje doživetju, čustvu, resničnosti. Prepád med doživetjem in zmožnostjo jezika ne bo nikoli odstranjen. Neomejeno bo vedno živelo v omejenih oblikah, v omejeni besedi. To pa je iragična stran vsakega jezikovnega izraza, posebno poglavje o nemoči besede.

Kaj pa s prozo? Mislite kaj na novelo ali roman?

Začel sem pravzaprav s prozo in se mislim še povrniti k njej. Vendar bo v moji novi prozi gotovo odmeval izraz, ki sem si ga ustvaril v poeziji. Moja prejšnja proza je bila v bistvu realistično pisanje. Proza, ki jo bom pisal, pa to ne bo več. Prepričan sem, da zato ne bo »daleč od življenja«, pravega življenja; ne, mislim, da mu bo bližja.

Iskrena beseda gre o Vas, da ste tudi izvrsten prevajalec. V gledališču smo poslušali Vašega Fryja in Anouilha. Povejte nam kaj o tem, gospod Udovič.

Omenili ste angleškega pesniškega dramatika Christopherja Fryja, ki sem ga prevajal. In prevajal sem ga z veseljem. To je danes eden najvidnejših angleških dramatikov, pesnik, ki pravi o sebi, da v poeziji in s poezijo gleda na svet tako, kakor da bi ga gledal prvič. Pravi, da je zanj v kratkem verzu strnjena toliko življenja, kakor ga premore proza le na dolgih straneh. V njem sem našel začudeno strmenje v svet in v človeka, pravo pesniško odkrivanje resničnosti. Njegova drama »Gospa ne bo zgorela« je polna takih pesniških razodetij. Če bom mogel, bom z veseljem prevedel še druga njegova dela.

Zdaj pa Vaši načrti na vseh področjih: gledališče, proza, prevajanje. Razen tega pa zdaj z besedo na dan: boste izdali zbirko in kdaj? Zakaj ste tako odlašali?

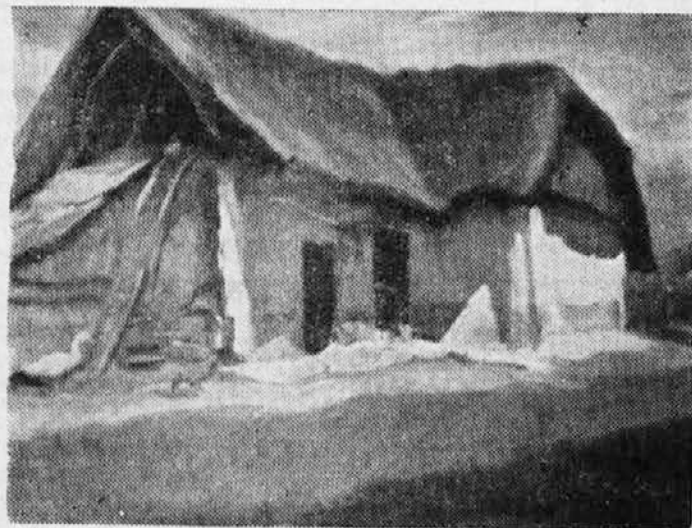
Načrti. To je vprašanje, ki je zmeraj najbolj nevsučno in kjer povedo ljudje največ praznih besed. Zase po pravici povem: imam malo načrtov, in še ti so prav skromni. Prvi in poglaviti je: poglobiti svoj pesniški izraz. O drugem pa rajši molčim. Zbirka bo izšla letos jeseni.

Kako pa kaj živite, gospod Udovič? Ste v službi?

Živim od literature, kar se čudno sliši, kajne? Večkrat je to težko, zato pa se mi ni treba ukvarjati z delom, ki bi mi ne bilo všeč. Trenutno pripravljam izbor poezije Federica Garcíje Lórcje. Lépo delo. Povem še, da mi dela ne manjka, in to je tudi nekaj.

Kaj je poleg zveste hoje po poti svoje duhovne usode za pesnika in umetnika še važno in potrebno?

Važno je, da pove tisto, za kar ve, da lahko pove le on sam brez ozira na vladajoči okus in publiko. Nič zato, če ni priznan in če ga ne razumejo. Razumevanje hodi počasi za vsem ustvarjenim, za kvaliteto, za resnico. In če je za to treba dosti časa, kaj zato, on je opravil svoje.

JAKAC: »BELOKRANJSKI MOTIV

GOSPODARSTVO

ZOPET JE VSE ZELENO

Prsa se širijo, oko se veseli, če hodiš med zelenimi travniki in njivami. Pomlad je tu in z njo prerobenje telesa. Človek si želi zelenjadi in, če bi imele živati dar govora, bi na ves glas kričale: privoščite tudi nam zelene trave in sonca!

Za prebavo hranil so v prebavilih potrebne bakterije, ki razkrajajo spojine v bolj enostavne snovi. V človeških in živalskih prebavilih delujejo v ta namen milijarde bakterij. Niso pa vse enake in tudi njih delovanje je različno. Nekatere razkrajajo maščobe, druge raztapljajo beljakovine, tretje škrob itd. Če je hrana enostranska, se v prebavilih razvijejo le tiste bakterije, ki so potrebne, da se ta hrana razkroji. Živina je na primer celo zimo uživala skoraj izključno suho krmo in je zato v njenih prebavilih predvsem mnogo bakterij, ki razkrajajo le to krmo. Za razkrajanje in presnavljanje sveže krme pa so potrebne druge bakterije, ki seveda ne nastanejo kar čez noč. Bakterije za presnavljanje suhe krme morajo počasi zginiti in na njih mesto morajo priti tiste, ki razkrajajo svežo krmo.

Zato moramo živati le polagoma navajati na spremembo hrane: postopno je treba opuščati pokladanje suhe krme in prav tako postopno večati obrok sveže. Kdor se ne ravna po teh navodilih, bo imel z živino težave, kakor so motnje na prebavilih, driska itd. Prehod iz suhe krme na svežo naj traja vsaj 10 dni. Sprememba bo zelo ugodno vplivala na živino: njene oči bodo postale bolj živahne in svetle, dlaka bolj nežna, krave bodo dajale več mleka.

ZDAJ ZAČNI BORBO PROTI OIDIJU!

Trte so že pognale in na mnogih so letošnji poganjki dolgi že nekaj centimetrov. S tem je prišel tudi čas, ki je najbolj primeren, da pričnemo borbo proti oidiju. To bolezen moramo preprečiti kar v začetku, ker je sicer ne moremo zdraviti.

Zato je potrebno, da takoj požveplamo mlade poganjke, in sicer z najfinejšim žveplom. Najbolje je, da trte poškopimo s koloidnim žveplom: v majhni količini vode raztopimo 1/4 kg koloidnega žvepla, nato pa količino vode zvišamo na 100 litrov in škropimo z navadnimi škropilnicami. Koloidno žveplo učinkuje takoj, in sicer tudi pri nižji toploti kakor navadno žveplo.

Z modro galico pa ni treba že zdaj škropiti, ker je toplota še prenizka.

Z modro galico ali asporjem je treba prvič škropiti proti koncu maja, ko homo obnem vdručič žveplali: med raztopino asporja ali modre galice bomo primešali po 1/4 kg koloidnega žvepla na 100 litrov škropiva.

SORTE KRIŽANE ALI HIBRIDNE KORUZE

Teh sort je na tisoče, ki pa niso vse za vsako zemljo. Nekatere uspevajo tudi v bolj slabih, suhi podvrženih legah, druge so primerne za rodovitno in vlažno zemljo, tretje pa uspevajo le v tleh, ki jih lahko namakamo. Nekatere sorte so poleg tega zgodnje in dozoriyo tudi v 120 dneh, medtem ko potrebujejo druge do 145 in več dni.

Za naše kraje pridejo v poštev samo zgodnje in srednje zgodnje sorte, ki uspevajo tudi v suhi podvrženih legah. Kmetovalci naj si zato izberejo eno naslednjih sort:

1. Zgodnje: Wisconsin 355 ali 464 in Funk's G 19.

2. Srednje zgodnje: Funk's G 114, Wisconsin 641 AA, Jowa 4316, U 32 in U 41.

Kot smo že omenili v prejšnjih številkah našega lista, je potrebno zemljo dobro pripraviti in pognojiti, predvsem s hlevskim gnojem, ter nato paziti na gostoto semena. Zapomni si nadalje, da doma pridelana križana koruza ni primerna za seme.

Znano je nadalje, da država daje podporo za nakup križane koruze. Prispevek znaša od 8 do 10 tisoč lir za 100 kg semena. Vsak kmetovalec dobi podporo za najmanj 25 kg koruze, kar pomeni, da prejme od 2000 do

Sportni pregled

ITALIJA — ZLATA JAMA

Kakor je znano, je Italija za vse tuje nogometne prava zlata jama. Predstavniki raznih italijanskih klubov neprestano prežijo za dobrimi tujimi igralci, katerim ponujajo bajne vsote denarja, da pridejo v Italijo. Te dni se je na primer zvedelo, da je Anglež Charles podpisal z Juventusom zelo dobičkonosno pogodbo. Igral bo za torinsko moštvo in prejel 10.000 funtov, ali 16 milijonov lir, avtomobil ter stanovanje. Angleški klub Leeds United, ki ga je odstopil, bo dobil 55.000 funtov ali 88 milijonov lir s katerimi bodo preuredili domači stadion. Charles je bil najbolj priljubljen igralec iz leta 1956 in je v soboto zaigral za svoj klub zadnjo tekmo ter zabil dva gola. Njegovemu zgledu bodo verjetno sledili drugi prvostopski igralci, zaradi česar se vsa angleška športna javnost razburja ter zahteva, naj Nogometna zveza te odhode prepreči. Istega mnenja so tudi na Švedskem, kjer se že dalj časa nahajajo razni italijanski strokovnjaki, da si zagotovo nove Nordhale, Liedholme in Jeppone. Tudi mnogim Argentincem italijanskega porekla se cedijo sline po mastnih zaslužkih. V ostalih državah pa so bolj oprezní, ker se bližajo tekme za svetovno prvenstvo. Italijani se živo zanimajo tudi za Jugoslovane, posebno za Vukasa. Raznesla se je vest, da je ta podpisal pogodbo najprej z Laziom, nato pa z Bologno. Jugoslovani te novice seveda zanikajo. Da se izogne veliki nevarnosti, bo Jugoslovanska nogometna zveza najbrž določila, da se smejo izseliti le tisti igralci, ki so stari 32 let in ki so bili več kot 50 krat v državni reprezentanci. V poštev bi prišli tako le Mitič, Stanković ter Bobek. Prva dva ne mislita zapustiti Crvene zvezde, Bobek pa (ima 33 let in je že 63 krat nastopil v državni reprezentanci) je večkrat izrazil željo, da bi rad igral v kaki italijanski enajstorici. Govorili so, da je tudi Puskas podpisal pogodbo z Interjem, kar pa ne drži. Nekateri tuji igralci, ki danes nastopajo v italijanskih klubih, pa mislijo zapustiti Italijo. Med temi sta znani Julinho, ki ni še obnovil pogodbe s Fiorentino, in Švicar Vonlanthenen, ki igra za milansko moštvo Inter.

OLIMPIJSKE IGRE

V športnih krogih vedno bolj živahno razpravljajo o olimpijskih igrah, ki bodo leta 1960 v Rimu. Znani francoski list L'Equipe je posegel v razpravo in predlagal naj bi olimpijske igre razdelili na tri dele: na zimske, spomladanske in poletne. V zimskih igrah bi tekmovali v smučanju, drsanju, hokeju na ledu, sankanju, skeletonu in bobu; v spomladanskih pa v telovadbi, v dviganju uteži, rokoborbi, boksu, sabljanju, košarki, odbojki, rugbyju, nogometu, rokometu in hokeju na travi. Poletne olimpijske igre naj bi obsegale: atletiko, plavanje, padalstvo, jahanje, moderni peterboj, kolesarstvo, tenis, streljanje, veslanje, brodarstvo, jadrnanje na vodi in jadrnalno letanje.

2.500 lir. Prošnjo moraš do 15. maja vložiti pri Kmetijskih nadzorništvih, kjer dobiš tudi posebno tiskovino.

T O V A R N A

Prinčič

KRMIN - CORMONS
TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje it d. Izvrši vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

NOVI LIST V VSAKO SLOVENSKO HIŠO

Šport po svetu

Hokej na kotalkah — Tudi na letošnjo veliko noč je bilo v Montreuxu tradicionalno tekmovanje v hokeju na kotalkah. Udeležile so se ga vse najboljše državne reprezentance na svetu. Srečanja so bila hkrati priprava za evropsko prvenstvo, ki se bo odločilo meseca maja v Barceloni. Na prvo mesto se je uvrstila Španija. Sledita ji Portugalska in Italija.

Kolesarstvo — V nedeljo je bila v Ravenni znana dirka na kronometer za ekipe. Prisotna so bila vsa najboljša moštva Evrope. Zmagala je francoska trojka Anquetil, Darrigade in Forestier. Prav ta dan se je tudi zaključila etapna dirka po Siciliji. Na prvo mesto se je uvrstil mladi Emiliozzi. Na velikonočni ponedeljek pa je bila mednarodna dirka Pariz - Bruselj. Zmagal je Belgijec Van Daele, ki je na cilju prehitel Impanisa, Adriaenssena in De Bruyna. Kolesarska zveza Slovenije je letos sklenila, da ne bo priredila tradicionalne dirke »Po Hrvatski in Sloveniji«. Praviyo, da ji manjkajo denarna sredstva.

Nogomet — V Španiji se je te dni zaključil mladinski turnir za pokal FIFA. V izločevalnih skupinah so zmagali Italija, Španija, Francija in Avstrija. V zaključnem srečanju sta se pomerili Španija in Avstrija. Zmagali so Avstrijci z izidom 3:2. — Crvena zvezda je prejšnji četrtek v Florenci zmagala s Fiorentino povratno tekmo za pokal evropskih prvakov. Beograjčani so igrali bolje, toda niso mogli prebiti trdne obrambe Fiorentine in tekma se je tako končala brez golov. Jugoslovani so zato bili izključeni iz nadaljnega tekmovanja. V Birminghamu je tamkajšnja enajstorica tesno porazila (2:1) italijansko moštvo Inter in ga tako izločila iz turnirja za pokal »Sejmova«. Milan pa je v nedeljo v prijateljski tekmi porazil avstrijsko ekipo Wacker z 2:1.

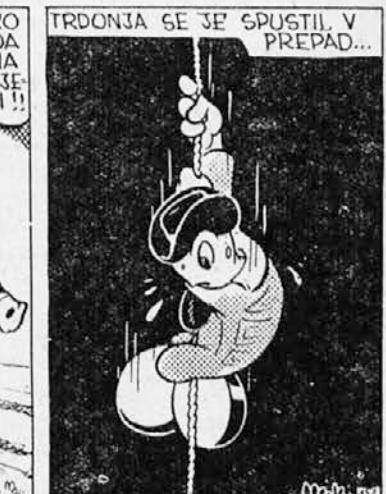
Motociklizem — Po končani etapni dirki po Italiji (zmagal je Venturi na motorju M. V. Agusta 175-F. 2) so motorji v nedeljo spet glasno zabneli, in sicer v Imoli. Tekmovali so za Shellov pokal. Zmagali so: Dale (Guzzi-500), Liberati (Gilera-350), jer Provinji (Mondial-250).

Avtomobilizem — Tudi v Franciji so otvorili športno sezono s tradicionalno dirko, veljavno za Veliko nagrado Paua. Zmagal je domačin Behra na vozilu Maserati.

Smučanje — List Sport iz Zürichja je nedavno objavil lestvico najuspešnejših alpskih smučarjev minule sezone. Omeniti moramo, da lestvica ni popolna predvsem zaradi tega, ker niso upoštevali tekmovanja v ZDA, kjer so bile zelo važne tekme, ki so se jih udeležili vsi vrhunski smučarji. V smuku je bil najboljši Sailer pred Leitnerjem in Moltererjem; v slalomu je prvi Hinterseer, za njim pa Rieder in Molter. Pri moških je skupna lestvica naslednja: 1. Rieder; 2. Sailer; 3. Leitner; 4. Molterer; 5. Hinterseer; 6. Zimmerman; 7. Schranz; 8. Bozon; 9. Mark; 10. Bonlieu. Bozon in Bonlieu sta Francoza, ostali pa Avstrijci. Zenske: 1. Frandl; 2. Blattl; 3. Marchelli; 4. Hochleitner; 5. Wheller. Imamo torej tri Avstrijke (1., 2. in 4.), eno Italijanko (3.) ter eno Kanadčanko (4.).

13

Za
naše
naimališe
Nadivjem
zapadu

KRIŽPOTA ljubezni

10

»Ti si postala moja usoda, Ina«, je šepetal. Kakor zadržana voda, ki se ji je jez odprl, so vrele besede iz njegovega srca. Hranil jih je za tisto bitje, ki mu bo morda spet vrnilo življenje. Sedaj je prišlo neprisiljeno, gnano od tiste skrivnostne sile, ki je tudi njega vodila.

Tako je mislil, tako je povedal. Kakor začarana je Ina zrla v njegove plamteče oči. Ko jo je vprašal: »Pojdeš, Ina, z menoj?« je podzavestno prikimala.

Kot brez volje mu je sledila v hišo. V temni sprejemnici sta si stala nasproti. Bleda obraza sta se videla v siju zvezd, njune roke so se oklepale.

»Ina, ali pojdeš?« je spet vprašal. Ina je prikimala. Toda ko jo je pogledal, je opazil, kako so se ji globoko in temno širile zenice. Naenkrat ji je krčevit trzljaj spreletel ves obraz.

Brž jo je podprl. Ona je pa kot mrtva zdrknila ob njem na tla.

Ina je počivala v naslanjaču poleg oken. Vsa soba je bila polna sonca. Gledala je visoke, zelene veje, ki so se v vrtu spletale v krono.

Odkar je zdravnik odšel, je že nekaj ur tako ležala. Ves čas ji je po glavi krožilo vprašanje, kako se more v par sekundah svet obrniti. Kako se more eno življenje potopiti in drugo naenkrat mogočno in izzivajoče vznikniti?

Tedaj je nekdo potrkal. Pino je vstopil.

»Pino«, je vprašala in se je zravnala. »Kaj se je zgodilo?« V nekaj urah se je Pino Sanders postaral.

»Smem za trenutek prisesti, Ina?« »Seveda, čemu še vprašate? Ali nisva danes več prijatelja?«

Primaknil je stol in se je dolgo zazrl v ljubljeno obraz.

»Ste sedaj srečni, Ina?«

»Da, prav srečna. Vam je tudi zdravnik povedal?«

»Prosil sem ga, naj pove, kaj Vam je. Potem mi je pojasnil.«

Dolgo sta bila tiho, dokler ni njena roka poiskala njegove: »Razumete me, Pino, da je sedaj postalo vse drugačno?«

»Da, o tem sem se skuša! pred nekaj urami tudi sam prepričati. Ni lahko, Ina, če kdo zgubi vse, kar bi mu vrnilo smisel in srečo življenja, zgubi prav v tistem hipu, ko je mislil, da je to že dosegel.«

TEDENSKI KOLEDARČEK

28. aprila, nedelja: Bela nedelja
 29. aprila, ponedeljek: Peter, m.
 30. aprila, torek: Katarina
 1. maja, sredo: Jožef del.
 2. maja, četrtek: Atanazij
 3. maja, petek: Najd. s. kr.
 4. maja, sobota: Florijan

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 24. aprila si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	626—629 lir
avstrijski šiling	23,75—24,50 lir
100 dinarjev	85—90 lir
100 francoskih frankov	151—155 lir
funt šterling	1650—1690 lir
nemško marko	145,50—147 lir
pesos	14—16 lir
švicarski frank	147—148 lir
zlato	710—712 lir
napoleon	4900—5000 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 28. aprila, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Vera in naš čas; 12.00 Oddaja za najmlajše — Dušan Per-

tot: »Ušesa carja Trajana«; 13.30 Glasba po željah; 16.00 Debussy: Jeux — poème dansé; 18.00 Beethoven: Koncert št. 5 v Es-duru; 20.30 Ravel: L'enfant et les sortilèges — lirčna fantazija v dveh delih; 22.30 Večerni ples.

Ponedeljek, 29. aprila, ob: 12.00 Življenje in svet; 12.55 Vokalni kvintet; 18.00 Čajkovski: Podoknica v C-duru, op. 48; 18.30 Z začarane police; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Znanost in tehnika; 21.15 Velika dela slavnih mojstrov; 22.00 Iz književnosti in umetnosti.

Torek, 30. aprila, ob: 12.00 Sredozemske države in dežele; 13.30 Glasba po željah; 18.00 Delius: Koncert za violino in orkester; 19.15 Zdravniški vedež; 21.00 Radijski oder — Mihael Jeras: »Večer belih vrtnic«, komedija v 3 dejanjih.

Sreda, 1. maja, ob: 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 12.00 Predavanje: »Evolucija človeškega dela«; 13.30 Srečko Dražil in njegov ansambel; 18.30 Pisani balončki, rad. tednik za najmlajše; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Radijski oder — Anton Medved: »Za pravdo in srce«, drama v 5 dejanjih.

Četrtek, 2. maja, ob: 12.00 Iz kraljestva živili; 13.30 Operne arije; 19.15 Sola in dom; 21.00 Dramatizirana zgodba: Stanko Majcen: »Dve tašči«; 22.00 Nove knjige in izdaje.

Petek, 3. maja, ob: 12.00 O vitaminih; 13.30 Glasba po željah; 18.30 Z začarane police; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Prireditve in umetnost v Trstu.

Sobota, 4. maja, ob: 12.00 Življenja in usode; 13.30 Pestra operna glasba; 16.00 Utrinki iz znanosti in tehnike; 18.00 M. Lipovšek: Suita za godalni orke-

ster; 18.30 Glasba za naše malčke; 19.15 Sestanek s poslušalkami; 20.30 Kmečka godba iz Ljubljane; 21.00 Teden v Italiji; 21.10 Korngold: Koncert za violino in orkester.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 368: Ali je mogoče dobiti primerno pripravo za ugotavljanje maščobe v mleku? Koliko bi taka priprava stala?

Odgovor? V mlekarnah imajo za določanje maščobe v mleku največkrat tako imenovane Gerberjeve aparate, ki so za velike obrate primerni, za posameznika pa ne. So pa tudi dragi. Za posameznike je najbolj primeren danski način določanja maščobe s samo eno tekočino (pri Gerberju sta 2, in sicer žveplena kislina in amilni alkohol). Priprava je sestavljena iz 2 tolščomerov z gumami, 2 pipet (za mleko in tekočino), špiritne lampe, toplomera, 2 krtačic (za tolščomere in pipete), posebnega kotlička in steklenice s tekočino, ki zadostuje za približno 50 poskušanj. Celotna priprava stane okoli 7.000 lir. Če se noben del ne pokvari, je potrebno obnavljati samo preizkuševalno tekočino in gorilni špirit. Dobi se tudi v Italiji.

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
Telefon 29-477

»Storila sem Vam krivico, Pino. Toda prav gotovo je dobro ne samo zame, ampak tudi za vas, da sva v zadnjem hipu... šla mimo krivde in padca. Nikdar se ne bom mogla — mojemu otročiču dovolj zahvaliti. V isti usodni sekundi sem prvič občutila njegovo življenje v sebi — in rešil me je propada.«

»In tisti prepad naj bi bil jaz?«

»Ne, ne, Pino, ne vi! Samo jaz bi bila vsega kriva. Jaz bi bila morala vedeti, kar znam danes s še večjo gotovostjo, da ljubim samo Rudija; on izpolnjuje moje življenje in nihče drugi. — Kaj me je privedlo k Vam? Prav gotovo velika simpatija, še bolj pa moja neznanost — osamelost. Rudi ni imel zame nikoli časa, nikoli. Tedaj ste prišli vi in ste vedno imeli čas zame. To me je osrečilo, da, skoro tako omamilo, da bi Vam bila skoro kot mesečna padla v naročje. Bila bi pa samo velika laž, kajti nekega dne bi spoznala, da Vas ne ljubim. Nikar ne bodite jezni, Pino, ker tako strašno in odkrito govorim z Vami. Cenim Vas preveč kot prijatelja, da bi Vas mogla tolažiti s praznimi lažmi. Zato pa pravim, da je dobro, da je prišlo tako. — Kako bridko bi se bila oba zbudila! — Tedaj bi se znašla oba v prepadu. Kakšno razočaranje bi bilo za Vas, ko bi se zavedli, da sva se le za trenutek spozabila. Ni boljše, da se je vse tako obrnilo?«

»Bolje...? Jaz ne vem. Morda bi mi par srečnih trenutkov zadostovalo, da bi iz njih črpal vse življenje. Za Vas, Ina, za Vas... je pa boljše tako. Vi ne smete iz lahkomiselnosti grešiti. Morda bi bilo vse Vaše življenje uničeno...«

»Kar ste Vi zame storili, ne bo nikdar zgubilo svoje vrednosti. Srečna bom, Pino, ko boste znali tudi Rudija ceniti.«

Mož se je skušal smehljati: »Potrudil se bom, da se znajdem v vlogi dobrohotnega strička. Morda bo štoriklja prinesla malo Inico, pri kateri bom imel več sreče kot pri Ini.«

»Ostanite še«, ga je prosila, ko se je nameril k vratom. Moral je sesti k njej in jo držati za roko tudi še potem, ko je utrujena od sladke sreče zaspala. Občutil je, kaj mu je hotela dati s svojim zapuščanjem.

»Tako zelo jo ljubim, da je še njena odpoved zame sreča«, je ves pretresen razmišljeval. Prvikrat so se vse osebne želje umaknile eni misli: »Samo da si ti, ljubljena, srečna!«

Minila je ena ura, minili sta dve in še vedno je Pino sedel pri speči Ine in držal njeno drobno roko v svoji. Zdelo se mu je, da ni še užival veličastnejše ure v življenju.

V teh mislih ni slišal, da se je zunaj ustavil avto. Dvignil je glavo in prisluhnil, ko je zaslišal glasove in prihajajoče korake. Vrata so se odprla. Hišna gospa je tiho vstopila — za njo je stal Rudi.

Pino Sanders je mirno obsedel.

Opazil je, kako so prišlečeve oči široko strmele vanj. Vendar je mirno pokimal in položil prst na usta. Gospa se je umaknila in pustila Rudija naprej.

Rudi Brit je stal pred obema. Njegovi pogledi so izpraševali in izzivali.

Tedaj se je Ina prebudila. Odprla je oči in njen pogled je zadel Rudija, kakor da ne verjame, da ga vidi.

»Rudi?« Še vedno je njena roka počivala v Pinovi.

»Da! Jaz... sem prišel... toda vidim, da sem prišel prepozno.« Zaman je skušal potlačiti vznemirjenost; ni se mu posrečilo. Glas mu je trepetal, roke so se mu tresle. Še nikdar v življenju ni tako globoko občutil, kako gloje bolelost v sreu. Zdaj je pravo bridkost spoznal. Nikoli ne bi bil verjel, kako holi, če drago bitje zgubiš.

Ina se je dvignila. Tudi Pino Sanders je vstal. Resno je stal poleg razburjenega prijatelja.

»Če Ina zapušča mojo hišo kot gost, kakor je kot gost prišla, tedaj ni to moja zasluga, dragi Rudi, pa tudi ne njena.«

Po teh besedah je odšel. Rudi je gledal za njim, dokler se niso vrata zaprla. Potem je pokleknil pred svojo ženo in jo je z obema rokama objel. »Samo eno, prosim te, mi zdaj povej: ali sem te že izgubil?«

Dolgo ga je gledala, dokler ji niso stopile solze v oči. »Ne, Rudi, nisi me izgubil. Morda smo bili vsi na tem, da drug drugega zgubimo. Toda prišel je ob pravem času — mali angelček, ki naju je spet spravil na pravo pot. Toda kako, da si ti Rudi prišel...?«

»Moral sem priti. Moral sem videti, ali si lahko srečna z drugim. — Moral sem te vprašati, ali ti... če ti obljudim...« Njena roka mu je nalahno zaprla usta. »Nič ne obljudljaj, Rudi! Lahko pride ura, ko ne boš mogel držati oblube. Toda jaz nisem več sama — ne več. Ti boš vedno pri meni, čeprav v podobi — tvojega otroka. — Samo sinček ne bo smel postati — umetnik! Ali mi to že zdaj lahko obljudiš?«

»Kdo ne sme postati umetnik, Ina?« še je ni razumel.

»Mali angelček, varuh najine ljubezni«, je rekla tako pomembno, da jo je razumel in ves vesel objel.

Našla sta Pina Sandersa pri avtu poleg garaže. Mežikal je z očmi, kot da ga ščemi sonce, ko sta z rokami pod pazduho pristopila. Ko sta ga blažena pogledala, je zini: »Moral si bom pač navaditi drug avto.«

»Čemu?« je hotel Rudi vedeti. »Saj je ta še nov.«

»Pa dosti premajhen. Če Vas bom prihodnje počitnice povabil k sebi, ne bomo imeli vsi dovolj prostora v njem. Saj homo že v štirih, če ne — v petih?« V njegovih očeh, ki so mirno gledale Ino, je zopet sijala tista dobrodušnost, ki je na odru vse očarala.

Ina je oprostila roko iz močeve in je prav prisrčno objela dobrega Pina. Vsa srečna je obvisela na rokah obeh prijateljev in šli so po stezi, kot da gredo soncu naproti.

»Kako lepo je življenje!« je tiho pristavila. Pino je pogledal njene temne oči in je veselo prikimaval.

»Da, Ina, življenje je lepo!«

In ni mu več bilo bridko pri sreu, ko je tiha sreča objela trojico ljudi.

K O N E C